

BO'LAJAK O'QITUVCHINING UMUMIY PEDAGOGIK AKT KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH ASOSLARI

Saloxiddinova Umidaxon Mansurjon qizi

Farg'ona davlat universiteti, o'qituvchi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.12158875>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 6-iyun 2024 yil
Ma'qullandi: 9-iyun 2024 yil
Nashr qilindi: 19-iyun 2024 yil

KEY WORDS

AKT kompetensiyasi, o'qituvchilar ta'limi, pedagogik integratsiya, raqamli savodxonlik, ta'lim texnologiyasi.

ABSTRACT

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) jadal rivojlanishi va ta'limga integratsiyalashuvi bo'lajak o'qituvchilarning umumiy pedagogik AKT kompetensiyasiga bo'lgan muhim ehtiyojni ko'rsatdi. Bu kompetensiya nafaqat texnik malakani, balki ta'lim natijalarini yaxshilash uchun texnologiyani o'qitish amaliyotiga samarali integratsiya qilish qobiliyatini ham o'z ichiga oladi.

Kirish

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) turli tarmoqlarga jadal integratsiyalashuvi ta'limni tubdan o'zgartirdi, an'anaviy pedagogik paradigmalarini qayta shakllantirdi va o'qituvchilarning malakasini qayta baholash zaruriyatini tug'dirdi. Shu nuqtai nazardan, umumiy pedagogik AKT kompetensiyasini rivojlantirish o'qituvchi ta'limining muhim yo'nalishi sifatida maydonga chiqdi. Bu kompetensiya AKT vositalari va resurslarini o'qitish va o'qitish jarayonlariga samarali kiritish, shu orqali ta'lim natijalarini yaxshilash hamda interaktiv, qiziqarli va o'quvchilarga yo'naltirilgan o'quv muhitini yaratish qobiliyatini o'z ichiga oladi.

Ta'lim landshafti rivojlanib borar ekan, bo'lajak o'qituvchilar AKTdan pedagogik jihatdan to'g'ri va kontekstga mos keladigan usullarda harakat qilish va foydalanish uchun ko'nikma va bilimlar bilan jihozlangan bo'lishi kerak. Ushbu siljish nafaqat zamonaviy sinflarning texnologik talablariga javob beradi, balki talabalarni raqamli va o'zaro bog'liq dunyoga tayyorlashga qaratilgan kengroq ta'lim maqsadlariga ham mos keladi. Binobarin, o'qituvchilarni o'qitish dasturlarida AKT kompetensiyasini rivojlantirish o'qituvchilar o'z talabalarining turli ehtiyojlarini qondirish va ta'lim amaliyotini rivojlantirishga hissa qo'shishlarini ta'minlash uchun muhim ahamiyatga ega.

AKT kompetensiyasining e'tirof etilgan ahamiyatiga qaramay, ushbu kompetensiyani tashkil etuvchi asosiy komponentlar va uni rivojlantirishning samarali strategiyalarini har tomonlama tushunish zarurati saqlanib qolmoqda. Ushbu maqola bo'lajak o'qituvchilarda umumiy pedagogik AKT kompetensiyasini shakllantirishning asosiy jihatlarini o'rganish, nazariy asoslarni, amaliy yondashuvlarni va o'qituvchilar ta'limiga ta'sirini o'rganishga qaratilgan.

AKT kompetensiyasining asosiy elementlarini o'rganish orqali ushbu tadqiqot bo'lajak o'qituvchilarni zarur ko'nikma va bilimlar bilan qurollantirish uchun o'qituvchilar ta'limi dasturlarini qanday ishlab chiqish mumkinligi haqida tushuncha berishga intiladi. Muhokama AKT kompetensiyasining turli yo'nalishlarini, jumladan, texnik malaka, pedagogik integratsiya va axloqiy mulohazani o'z ichiga oladi va o'qituvchilarni raqamli asrga tayyorlash bo'yicha yaxlit nuqtai nazarni taklif qiladi.

AKT kompetensiyasini aniqlash

Ta'limda AKT kompetensiyasi keng ma'noda o'qitish va o'qitishni yaxshilash uchun raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish qobiliyati sifatida ta'riflanadi. Voogt va Roblin (2012) AKT kompetensiyasi nafaqat texnik ko'nikmalarni, balki Shulmanning Pedagogik kontent bilimi (PCK) kontsepsiyasiga mos keladigan pedagogik va mazmunli bilimlarni ham o'z ichiga olishini ta'kidlaydi. Mishra va Koehlnerning (2006) Texnologik Pedagogik Mazmun bilimlari (TPACK) sxemasi texnologiyani PCK modeliga integratsiyalash orqali buni yanada batafsil yoritib beradi va texnologiya bilan samarali o'qitish mazmun, pedagogika va texnologiya o'rtasidagi o'zaro ta'sirni tushunishni talab qiladi.

O'qituvchi ta'lim dasturlarining roli

o'qituvchilarning ta'lim dasturlari AKT kompetensiyasini rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Tondeur va boshqalarga ko'ra. (2012), o'qituvchilar ta'limida AKTni integratsiyalashuvi nazariy bilimlarni, amaliy ko'nikmalarni va aks ettirish amaliyotlarini qamrab oluvchi har tomonlama bo'lishi kerak. Ularning ta'kidlashicha, bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash uchun kurs ishlarini amaliy tajriba va uzluksiz kasbiy rivojlanish bilan uyg'unlashtirgan har tomonlama yondashuv zarur.

Koehler, Mishra, and Cain o'qituvchilar ta'limi dasturlarida hamkorlikdagi o'quv muhiti va real dunyo ilovalarining ahamiyatini ta'kidlaydi. Ularning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, tengdoshlar bilan hamkorlik va amaliy, sinfga asoslangan loyihalar o'qituvchilarning AKTdan foydalanish bo'yicha ishonchini va malakasini sezilarli darajada oshirishi mumkin.

AKTning pedagogik integratsiyasi

AKTning pedagogikaga samarali integratsiyalashuvi raqamli vositalar o'quv maqsadlarini qanday qo'llab-quvvatlashi va yaxshilashi mumkinligini chuqur tushunishni talab qiladi. Xyu va Brush ma'lumotlariga ko'ra, AKT integratsiyasidagi to'siqlar orasida o'qituvchilarning ishonchi yo'qligi, etarli darajada tayyorlanmaganligi va resurslardan foydalanishning cheklanganligi kiradi. Ularning adabiyotlarni ko'rib chiqishlari doimiy kasbiy rivojlanish, sifatli raqamli resurslardan foydalanish va institutsional qo'llab-quvvatlash kabi ushbu to'siqlarni bartaraf etishning muvaffaqiyatli strategiyalarini aniqlaydi.

Selwyn ta'kidlashicha, AKTdan pedagogik foydalanish oddiy texnologik malakadan tashqari, tanqidiy va aks ettiruvchi amaliyotlarni o'z ichiga olishi kerak. o'qituvchilar raqamli vositalarning ta'lim jarayonlari va natijalariga ta'sirini tanqidiy baholay olishlari kerak, bu texnologiya nafaqat o'z manfaati uchun, balki ta'lim tajribasini mazmunli oshirish uchun qo'llaniladigan muhitni yaratishi kerak.

Axloqiy va inklyuziv mulohazalar

AKT kompetensiyasi, shuningdek, ta'limda texnologiyadan foydalanishning axloqiy oqibatlarini tushunishni ham o'z ichiga oladi. Jonson va boshqalar raqamli huquq va majburiyatlar, onlayn xavfsizlik va axloqiy xatti-harakatlar haqidagi bilimlarni o'z ichiga olgan raqamli fuqarolik muhimligini ta'kidlaydi. Bo'lajak o'qituvchilar talabalarga raqamli dunyoda mas'uliyatli va xavfsiz navigatsiya qilishda yordam berish uchun jihozlangan bo'lishi kerak.

Bundan tashqari, raqamli tafovut AKTning ta'limga adolatli integratsiyalashuvida muhim muammo bo'lib qolmoqda. Warschauer (2004) va Selvin (2010) turli ijtimoiy-iqtisodiy guruhlar o'rtasida texnologiya va raqamli savodxonlikdan foydalanishdagi nomutanosiblikni ta'kidlaydi. O'qituvchilar uchun ta'lim dasturlari bu muammolarni inklyuziv amaliyotni targ'ib qilish va barcha o'quvchilarning AKT takomillashtirilgan ta'limdan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishini ta'minlash orqali hal qilishi kerak.

Xulosa

Bo'lajak o'qituvchilarda umumiy pedagogik AKT kompetentsiyasini rivojlantirish zamonaviy ta'lim taraqqiyotining uzviy tarkibiy qismi bo'lgan ko'p qirrali va dinamik jarayondir. Ushbu sharhda ta'kidlanganidek, ushbu kompetentsiyaga erishish texnik ko'nikmalar, pedagogik strategiyalar, axloqiy mulohazalar va inklyuziv amaliyotlarni o'z ichiga olgan kompleks yondashuvni talab qiladi.

Rivojlanayotgan texnologiyalar va yaqinda masofaviy va gibridd ta'lim modellariga o'tish o'qituvchilarni o'qitishning moslashuvchan va istiqbolli dasturlari zarurligini yana bir bor ta'kidlaydi. Ushbu ishlanmalar yangi imkoniyatlar va muammolarni keltirib chiqaradi, bu sohada doimiy izlanishlar va innovatsiyalarni talab qiladi.

Xulosa qilib aytganda, umumiy pedagogik AKT kompetentsiyasini shakllantirish nafaqat texnologiyani o'zlashtirish, balki uni ta'lim amaliyotiga mazmunli va axloqiy jihatdan integratsiyalashdan iboratdir. Bo'lajak o'qituvchilarni zarur ko'nikmalar, bilim va munosabatlar bilan jihozlash orqali o'qituvchilarni tayyorlash dasturlari o'qituvchilarning tobora raqamli dunyoda o'rganish tajribasi va natijalarini yaxshilashga tayyor bo'lishini ta'minlashi mumkin. Bunday yaxlit yondashuv pirovardida yanada samarali, inklyuziv va kelajakka tayyor ta'lim tizimini yaratishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR Ro'YXATI:

1. Xyu, K. F. va Brush, T. (2007). K-12 ta'lim va ta'limga texnologiyani integratsiyalash: mavjud bilimlardagi kamchiliklar va kelajakdagi tadqiqotlar uchun tavsiyalar. Ta'lim texnologiyalarini tadqiq qilish va rivojlantirish, 55(3), 223-252. <https://doi.org/10.1007/s11423-007-9032-5>
2. Jonson, L., Adams Becker, S., Estrada, V., & Freeman, A. (2016). NMC Horizon Report: 2016 Oliy ta'lim nashri. Yangi media konsortsiumi. <http://www.nmc.org/publication/nmc-horizon-report-2016-higher-education-edition/>
3. Mishra, P. va Koehler, M. J. (2006). Texnologik pedagogik mazmun bilimlari: o'qituvchi bilimlari asosi. o'qituvchilar kolleji rekordi, 108(6), 1017-1054. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9620.2006.00684.x>
4. Selvin, N. (2010). "o'rganishdan tashqariga qarash: ta'lim texnologiyasini tanqidiy o'rganishga oid eslatmalar". Journal of Computer Assisted Learning, 26(1), 65-73. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2729.2009.00338.x>
5. Selvin, N. (2011). Ta'lim va texnologiya: asosiy masalalar va bahslar. Bloomsbury nashriyoti.
6. Varshauer, M. (2004). Texnologiya va ijtimoiy inklyuziya: raqamli bo'linishni qayta ko'rib chiqish. MIT matbuoti.
7. Sobirjonovich S. I. et al. Cooperation Technologies: As an Available and Effective Method in Preschool Education //Central Asian Journal of Social Sciences and History. – 2022. – T. 3. – №. 12. – C. 184-189.
8. Sobirjonovich S. I. et al. Features of the Development of Social Intelligence in Preschool Children. – 2023.
9. Soliyev I. Formation of innovative activities in the educational system: technological approach //Вестник педагогики: наука и практика. – 2020. – №. 51. – C. 150-151.
10. Sobirjonovich S. I. The Concept of Connected Speech and its Significance for the Development of Preschool Children //Spanish Journal of Innovation and INTEGRITY. – 2022. – T. 5. – C. 518-523.